Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2026)0008

Prašymas, kad Teisingumo Teismas pateiktų nuomonę dėl siūlomų ES ir MERCOSUR partnerystės susitarimo ir laikinojo susitarimo dėl prekybos suderinamumo su Sutarčių nuostatomis

2026 m. sausio 21 d. Europos Parlamento rezoliucija kuria prašoma, kad Teisingumo Teismas pateiktų nuomonę dėl to, ar numatytas sudaryti Europos Sąjungos bei jos valstybių narių ir Pietų Amerikos šalių bendrosios rinkos, Argentinos Respublikos, Brazilijos Federacinės Respublikos, Paragvajaus Respublikos ir Urugvajaus Rytų Respublikos partnerystės susitarimas ir Europos Sąjungos ir Pietų Amerikos šalių bendrosios rinkos, Argentinos Respublikos, Brazilijos Federacinės Respublikos, Paragvajaus Respublikos ir Urugvajaus Rytų Respublikos laikinasis susitarimas dėl prekybos suderinami su Sutartimis (2026/2560(RSP))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į pasiūlytą Europos Sąjungos bei jos valstybių narių ir Pietų Amerikos šalių bendrosios rinkos, Argentinos Respublikos, Brazilijos Federacinės Respublikos, Paragvajaus Respublikos ir Urugvajaus Rytų Respublikos partnerystės susitarimą (12450/2025),

– atsižvelgdamas į pasiūlytą Europos Sąjungos ir Pietų Amerikos bendrosios rinkos, Argentinos Respublikos, Brazilijos Federacinės Respublikos, Paragvajaus Respublikos ir Urugvajaus Rytų Respublikos laikinąjį susitarimą dėl prekybos (12419/2025),

– atsižvelgdamas į pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo dėl Europos Sąjungos bei jos valstybių narių ir Pietų Amerikos šalių bendrosios rinkos, Argentinos Respublikos, Brazilijos Federacinės Respublikos, Paragvajaus Respublikos ir Urugvajaus Rytų Respublikos partnerystės susitarimo sudarymo Europos Sąjungos vardu (COM(2025)0357),

– atsižvelgdamas į pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo dėl Europos Sąjungos ir Pietų Amerikos šalių bendrosios rinkos, Argentinos Respublikos, Brazilijos Federacinės Respublikos, Paragvajaus

Respublikos ir Urugvajaus Rytų Respublikos laikinojo susitarimo dėl prekybos sudarymo Europos Sąjungos vardu (COM(2025)0339),

– atsižvelgdamas į Tarybos sprendimo dėl Europos Sąjungos bei jos valstybių narių ir Pietų Amerikos šalių bendrosios rinkos, Argentinos Respublikos, Brazilijos Federacinės Respublikos, Paragvajaus Respublikos ir Urugvajaus Rytų Respublikos partnerystės susitarimo sudarymo Europos Sąjungos vardu projektą (12443/2025),

– atsižvelgdamas į 2026 m. sausio 9 d. Tarybos sprendimą dėl Europos Sąjungos ir Pietų Amerikos šalių bendrosios rinkos, Argentinos Respublikos, Brazilijos Federacinės Respublikos, Paragvajaus Respublikos ir Urugvajaus Rytų Respublikos laikinojo susitarimo dėl prekybos pasirašymo ir laikino taikymo (12417/1/2025 REV 1),

– atsižvelgdamas į dėl Tarybos sprendimo dėl Europos Sąjungos ir Pietų Amerikos šalių bendrosios rinkos, Argentinos Respublikos, Brazilijos Federacinės Respublikos, Paragvajaus Respublikos ir Urugvajaus Rytų Respublikos laikinojo susitarimo dėl prekybos sudarymo projektą (12418/1/2025 REV 1),

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties (ES sutartis) 3 straipsnio 5 dalį, 4 straipsnio 3 dalį, 10 straipsnio 3 dalį, 13 straipsnio 2 dalį ir 21 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 218 straipsnį, ypač į jo 2, 4, 5, 6, 8, 10 ir 11 dalis,

– atsižvelgdamas į SESV 11, 168, 169, 171 ir 191 straipsnius,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 35, 37 ir 38 straipsnius,

– atsižvelgdamas į 1999 m. Tarybos derybinius nurodymus dėl Europos Sąjungos ir keturių MERCOSUR narių steigėjų – Argentinos, Brazilijos, Paragvajaus ir Urugvajaus – susitarimo (toliau – 1999 m. derybiniai nurodymai),

– atsižvelgdamas į 2019 m. derybų būdu pasiektą Europos Sąjungos ir keturių MERCOSUR narių steigėjų – Argentinos, Brazilijos, Paragvajaus ir Urugvajaus – principinį susitarimą, jo naujus ir peržiūrėtus skyrius, protokolus ir priedus,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) 2019 m. balandžio 30 d. nuomonę Nr. 1/17 dėl Kanados ir Europos Sąjungos bei jos valstybių narių išsamaus ekonomikos ir prekybos susitarimo (toliau – CETA) ir ESTT 2017 m. gegužės 16 d. nuomonę Nr. 2/15 dėl Europos Sąjungos ir Singapūro Respublikos laisvosios prekybos susitarimo,

– atsižvelgdamas į Pagrindų susitarimą dėl Europos Parlamento ir

Europos Komisijos santykių[1], ypač į jo 23–29 dalis, susijusias su tarptautiniais susitarimais,

– atsižvelgdamas į 2018 m. gegužės 22 d. Tarybos išvadas dėl derybų dėl ES prekybos susitarimų ir jų sudarymo (toliau – 2018 m. Tarybos išvados), ypač į jų 3 dalį,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 117 straipsnio 6 dalį,

A. kadangi 2019 m. Komisija paskelbė principinį susitarimą, kuriame apibendrino „derybų dėl ES ir MERCOSUR asociacijos susitarimo prekybos dalies rezultatus“; kadangi 2024 m. gruodžio mėn. Komisija paskelbė, kad baigė derybas dėl ES ir MERCOSUR susitarimo; kadangi 2025 m. rugsėjo 3 d. Komisija pristatė ES ir MERCOSUR susitarimą kaip du lygiagrečius teisinius dokumentus, būtent ES ir MERCOSUR partnerystės susitarimą (toliau – EMPA) ir laikinąjį prekybos susitarimą (toliau – ITA), ir pateikė Tarybai pasiūlymus dėl EMPA pasirašymo ir sudarymo; kadangi EMPA yra mišrus pagrindų susitarimas, kuriam visiškai įsigalioti reikia, kad jis būtų vienbalsiai patvirtintas Taryboje, jam būtų gautas Parlamento sutikimas ir jį ratifikuotų visos 27 valstybės narės; kadangi ITA apima tik tas nuostatas, kurios priklauso išimtinei ES kompetencijai, ir jam įsigalioti reikia tik kvalifikuotos Tarybos balsų daugumos ir Parlamento sutikimo;

B. kadangi 1995 m. Tarpregioninis pamatinis bendradarbiavimo susitarimas, kuris yra 1999 m. derybinių nurodymų pagrindas, jo preambulėje buvo pristatytas kaip „pasirengimas deryboms dėl tarpregioninio asociacijos susitarimo“ ir kaip toks, kuriuo siekiama „sukurti sąlygas, kuriomis galima sukurti tarpregioninę asociaciją“;

C. kadangi 1999 m. derybiniuose nurodymuose buvo leista derėtis dėl asociacijos susitarimo su MERCOSUR šalimis, todėl reikėjo, kad jam vieningai pritartų Taryba ir jį ratifikuotų nacionaliniai parlamentai; kadangi nei ITA taikymo sritis, nei jo pasekmės valstybių narių veto teisei negalėjo būti numatytos tuo metu, kai buvo suteiktas įgaliojimas ir sutarta dėl jo; kadangi Taryba patvirtino savo poziciją 2018 m. Tarybos išvadose ir pareiškė, kad „Taryba turi nuspręsti, ar pradėti derybas šiuo pagrindu. Taryba taip pat turi nuspręsti kiekvienu konkrečiu atveju dėl prekybos susitarimų padalijimo. Asociacijos susitarimai turėtų būti mišrūs, priklausomai nuo jų turinio. Šiuo metu deramasi dėl mišrių susitarimų, pavyzdžiui, su Meksika, MERCOSUR ir Čile, ir jie liks mišriais susitarimais“; kadangi 2019 m. liepos mėn. principiniame ES ir MERCOSUR prekybos susitarime taip pat nurodomas ES ir MERCOSUR asociacijos susitarimas; kadangi nukrypimas nuo 1999 m. derybinių nurodymų ir 2018 m. Tarybos išvadų galėtų būti laikomas

[1] OL L 304, 2010 11 20, p. 47, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2010/1120/oj.

nesuderinamu su ES teise;

D. kadangi įvairių valstybių narių nacionaliniai parlamentai jau pareiškė savo prieštaravimą ES ir MERCOSUR susitarimo ratifikavimui, priimdami atitinkamas rezoliucijas; kadangi ES ir MERCOSUR susitarimo padalijimu į du atskirus teisinius dokumentus, t. y. EMPA ir ITA, apeinama nacionalinių parlamentų teisė ratifikuoti ITA; kadangi svarbu užtikrinti veiksmingas konsultacijas su piliečiais, Europos Parlamentu, nacionaliniais ir regioniniais parlamentais, pilietine visuomene ir kitais suinteresuotaisiais subjektais kiekviename proceso etape, siekiant užtikrinti demokratinę atskaitomybę;

E. kadangi 21 skyriaus 21 straipsnio 4 dalies b punkto ir 1 skyriaus 1 straipsnio 3 dalies k punkte nustatomas naujai sukurtas „pusiausvyros atkūrimo mechanizmas arba sąlyga“, leidžiantis šaliai reikalauti kompensacijos, jeigu „kitos šalies taikoma priemone panaikinama arba iš esmės sumažinama bet kokia nauda, kurią ji gauna pagal taikomas nuostatas, ir tai daro neigiamą poveikį šalių prekybai, neatsižvelgiant į tai, ar tokia priemonė prieštarauja šio susitarimo nuostatoms, išskyrus atvejus, kai aiškiai nurodyta kitaip“; kadangi šis mechanizmas skirtas kompensuoti prekybos partnerio teisės aktų ar praktikos ekonominį poveikį, net jei jais nepažeidžiamos Susitarimo nuostatos; kadangi, pavyzdžiui, ITA 21 skyriuje, jo 21 straipsnio 20 ir 21 punktuose numatyta, kad atsakomosios priemonės taikymas bus sustabdytas tik tada, kai atitinkama priemonė bus „panaikinta arba pakeista taip, kad būtų pašalintas tas vertės praradimas arba žymus sumažėjimas“; kadangi šį mechanizmą MERCOSUR šalys galėtų naudoti siekdamos daryti spaudimą ES, kad ji susilaikytų nuo teisės aktų ir kitų priemonių, susijusių su klimato ir aplinkos apsauga, aprūpinimo maistu sauga ar tam tikrų pesticidų draudimu, priėmimo ar įgyvendinimo;

F. kadangi Brazilijos vyriausybės aiškinimas dėl pusiausvyros atkūrimo nuostatos laikotarpio skiriasi nuo Komisijos aiškinimo, Brazilija mano, kad jis apima laikotarpį nuo 2019 m.;

G. kadangi ši sąlyga yra taikoma plačiau nei ankstesnėse ES sudarytuose laisvosios prekybos susitarimuose numatytos sąlygos ir skiriasi savo taikymo sritimi ir turiniu nuo Bendrajame susitarime dėl muitų tarifų ir prekybos (toliau – GATT) bei PPO Susitarimo dėl ginčų sprendimo 26 straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos; kadangi GATT numatyta pusiausvyros atkūrimo nuostata niekada nebuvo taikoma darnaus vystymosi teisės aktams, tikriausiai todėl, kad tokiems teisės aktams būtų taikoma GATT XX straipsnio išlyga dėl išimtinių atvejų;

H. kadangi galimybė MERCOSUR šalims gauti kompensaciją už ES tvarumo priemonių poveikį prekybai gali paskatinti ES teisės aktų leidėjus susilaikyti nuo tokių priemonių priėmimo ir paskatinti daryti spaudimą Komisijai, kad ji atšauktų, pakeistų arba sustabdytų

dabartinių teisės aktų įgyvendinimą; kadangi šis mechanizmas galėtų turėti poveikį visų pirma teisės aktams, kuriais siekiama išsaugoti Chartijoje įtvirtintas teises ir Sutarties principus, kuriais grindžiama ES teisinė sistema;

I. kadangi ES ir MERCOSUR šalių teisės aktai, susiję su maisto gamybos, sanitarijos ir veterinarijos standartais, labai skiriasi; kadangi ES ir MERCOSUR susitarimu sumažinamos MERCOSUR šalių žemės ūkio produktų importo audito ir kontrolės priemonės; kadangi ITA 6 skyriuje, skirtame sanitarijos ir fitosanitarijos priemonėms, numatyta keletas priemonių, kuriomis silpninami esami kontrolės mechanizmai; kadangi pagal šio susitarimo 6 straipsnio 12 dalies 2 punktą sanitarijos ir fitosanitarijos priemonės yra priimtinos tik tuo atveju, jei jos yra laikinos ir peržiūrimos „per pagrįstą laikotarpį“; kadangi pagal ES teisę atsargumo principo taikymas nepriklauso nuo tokio reikalavimo;

J. kadangi ITA 18 skyriuje, skirtame prekybai ir tvariam vystymuisi, atsargumo principo taikymas apribojamas, ypač tais atvejais, kai kyla „kyla rimto aplinkos būklės pablogėjimo arba pavojaus darbuotojų sveikatai ir saugai pavojus“; kadangi šiais apribojimais gali būti sumažintas sveikatos, vartotojų ir aplinkos apsaugos lygis ES; kadangi dabartinės ES priemonės, leidžiamos taikyti pagal ES atsargumo principą, galėtų būti užginčytos arbitražo komisijoje ir galėtų būti pagrindas kompensacijoms;

1. yra susirūpinęs dėl to, kad ES ir MERCOSUR susitarimo padalijimas į EMPA ir ITA gali būti nesuderinamas su SESV 218 straipsnio 2 ir 4 dalimis, taip pat su įgaliojimų suteikimo principu, institucinės pusiausvyros principu ir lojalaus bendradarbiavimo principu, įtvirtintais ES sutarties 4 straipsnio 3 dalyje ir 13 straipsnio 2 dalyje; yra susirūpinęs dėl to, kad Tarybos paskelbtų derybų gairių gali būti nesilaikoma, o tai gali turėti įtakos balsavimo taisyklėms Taryboje ir trukdyti nacionaliniams parlamentams pareikšti savo teisėtą nuomonę dėl susitarimo;

2. yra susirūpinęs dėl to, kad ES ir MERCOSUR susitarime numatytas pusiausvyros atkūrimo mechanizmas gali būti nesuderinamas su SESV 11, 168, 169 ir 191 straipsniais bei Chartijos 35, 37 ir 38 straipsniais ir gali kelti grėsmę ES gebėjimui išlaikyti ES teisinės sistemos autonomiją;

3. yra susirūpinęs dėl to, kad EMPA ir ITA gali pakenkti atsargumo principo taikymui, o tai galėtų būti nesuderinama bent jau su SESV 168, 169 ir 191 straipsniais bei Chartijos 35, 37 ir 38 straipsniais; taip pat yra susirūpinęs dėl to, kad atsargumo principui gali turėti neigiamos įtakos arbitražo komisijai suteikta teisė vertinti, kaip ES taiko atsargumo principą;

4. nusprendžia pagal SESV 218 straipsnio 11 dalį prašyti, kad

Teisingumo Teismas pateiktų nuomonę dėl to, ar numatomas sudaryti EMPA ir ITA ir ES siūlomi sudaryti EMPA ir ITA ir procedūra, kurios buvo laikomasi siekiant sudaryti šį susitarimą, suderinami su Sutartimis;

5. paveda Pirmininkei skubiai imtis priemonių, būtinų gauti Teisingumo Teismo nuomonę, ir perduoti šią rezoliuciją susipažinti Tarybai ir Komisijai.